

EEN WAAGSTUK

DOOR BERT BAKKER

GROOTSCH SCHOOF DE ZON UIT DEN dag; weg achter de huizen, met de spaarzame lichte vensters, en weg achter de boomen in het eerste prille groen en weg achter den toren, die hoog en beschermend over de stad stond.

Wéér het voorjaar!

Hester rilde in den dunnen wind.

Ze zette haar beenen scherper en dreef den hoek om.

In de luwte van de steeg, achter Peek en Cloppenburg, kwam ze op adem. Hier kon ze wachten op Bram.

Ze had hard geloopt, heelemaal van de Utrechtsche straat. Om klokslag zeven zou Bram er staan, en ze wilde op tijd zijn.

Hester stond met haar rug naar 't Rokin. Dat deed ze altijd, als ze wachtte op Bram. Ze wilde — zonder dat ze hem nog had zien aankomen, het hoekje om bij St. Maarten — als een verrassing zijn hand over haar schouder voelen en zijn stem hooren, die altijd, na elken vermoeienden dag, even opgewekt „hallo” zei.

Voortdurend schoven menschen de Sandwichcorner binnen. Bram moest nu gauw komen, anders was hun vaste toonbankplaats weg.

Ze deed een paar passen, zonder omzien, achteruit, toen weer vooruit.

Snelle voetstappen achter haar. Willekeurig kromp ze even, trok haar schouders in.

Brams hand raakte haar; zijn stem bereikte haar oor. En zijn goedig, smal gezicht boog naar het hare.

„Hallo,” zei ze bevrijd, en voor de tien stappen naar hun eethuis duwde ze nóg haar arm in dien van hem.

Ergens sloeg een klok zeven korte slagen.

Het geluid van de trams en auto's op 't Rokin gonsde zwakker.

Eén oogenblik later stootte Bram de breede deur open. Ze stonden binnen.

„Wat doen we straks?”

Hester schoof haar leegen kop terug en keek verwach- tend naar Bram, die bedachtzaam en met kleine teugen z'n zwarte koffie dronk.

„Loopen.”

„Waarheen?”

„Doet er niet toe, de grachten, als je wilt.”

„Allright.”

Bram dronk. Hester trok haar beenen op, zette ze op de voetroe onder de toonbank.

Peinzend keek ze rond. Dit deden ze nu al jaren, Bram en zij. Vroeger kwam ze hier alleen. Ze kende iedereen, wist, welke bezoekers nieuw waren, van de meesten, wat ze deden, van sommigen hun vaste koffie-broodje en hun warme hap 's avonds.

Hier, in dit kleine bohémien-achtige eethuis, voelde ze zich elken dag opnieuw even bevrijd van de drukkende werk-sleur. Dat was vroeger al zoo, toen ze wennen moest aan de stipte kantooruren na haar onbezorgden studententijd; maar dat was nú nog veel méér.

Elken dag om je heen trieste gezichten: oogen van menschen, die werkten op een miniem loon, die in hun gezinnen kampten met ziekte en zorg. Oogen van menschen, die hun langsten tijd hier gezeten hadden, ontslagen waren en overgeleverd aan de onbarmhartige leegheid; die, doodmoe, ónvermoeid vechten moesten om een nieuw bestaan.

Zelf kon ze 't ruim redden. Haar titel en haar energie

bezorgden haar een goede baan, beter dan die van Bram.

Maar ze kon niet oproeien tegen zóóveel ellende en zóóveel neerslachtigheid om haar heen. Het benauwde en het werkte afmattend.

Maar had ze goed brood en kon ze zich even goed kleeden, er was zooveel ánders in haar eigen leven, dat neersloeg.

Ze woonde alleen in Zuid, had een vlotte, zonnige kamer, veel vrienden, veel goede boeken. Maar wat zoo- veel anderen bezaten, die 't minder hadden dan zij, een eigen huis, met een vader en een moeder en veel zorg en toegewijdheid, dát ontbeerde ze.

Soms, op haar kamer, als de stilte zóó groot was en de eenzaamheid zóó benauwde, dan moest ze er uit, de straat op, loopen, loopen, leven zoeken. Het deed er niet toe waar, in een café, op 't station.

Het besef: alléén, kon ze vaak niet torsen.

En zoo zat ze 's avonds na 't eten in den corner nog lang te treuzelen, omdat ze wist: thuis ben ik alleen, zonder warmte.

Maar op een middag, tusschen de kantooruren, had ze Bram Spliet ontmoet: een bekend gezicht.

Ze giste en zocht en wist: met hem speelde ik vroeger, aan den Rijn, achter onzen tuin.

Bram was haar buurjongen, toen ze nog woonde met vader en moeder; klein meisje.

Met Bram was ze naar school gegaan. Bram was haar ridder, haar kameraad, haar bondgenoot.

Maar toen vader en moeder en Nico op een middag verongelukten, en ze door tante Dora was meegenomen, had ze Bram niet meer gezien, nóóit meer gezien.

Ze was bij oom en tante Bartsen opgevoed, was na haar eindexamen op kamers gaan wonen en leefde sindsdien alleen.

Brams naam had ze tweemaal gelezen onder de examen-resultaten; hij was dus ook Mr.

Toen ze hem zoo onverwacht had weergezien, was een golf van heimwee over haar gespoeld: herinneringen aan een zonnigen tuin bij een heldere rivier, van kleine ruzies en aan dagen van onbewust geluk.

Ze was van haar kruk gegleden en had hem op z'n schouder getikt. Bram had ook herkend. En zóó was het begonnen: hun nieuwe bondgenootschap.

En nu?

Hester keek opzij. Bram las in 't avondblad, lette niet op haar gezicht.

Ze stootte hem aan. „Klaar?” „Ja, we gaan.”

Ze dankten en Bram betaalde hun bonnen.

Buiten schoof ze haar arm weer in den zijne.

Ze staken den Voorburgwal over, door de Raadhuis- straat, naar de grachten.

Hester keek omhoog naar Brams gezicht. Dat stond strak. Wat had hij? Wat kón hij hebben? Ze stootte hem aan. „Wat is er, Bram?”

Hij antwoordde niet direkt.

Maar toen ze aandrong, barstte hij los. „Ik verdraai het langer zoo, Hes; ik houd je maar op sleeptouw, zonder dat ik je een bestaan kan geven. Ik wil dat niet meer. Je krijgt honderden betere kansen. Kijk naar De Bruin, de Herksens, Boerema, allemaal lui, die naar je kijken en die je minstens vier mille in een jaar kunnen geven. Laten we er maar mee ophouden. Ik zit op vijf-en- twintig honderd en ik blijf er voorloopig op en dat is, — zegt mijn moeder en zeggen zooveel anderen — geen inkomen om op te trouwen.”

Hij zei het schor, liet haar niet den tijd om te ant-

Foto J. W. Bos

DE HAVEN IN

woorden. „'t Was goed, Hes, het was mooi, maar laten we d'r een eind aan maken.”

„Bram,” zei ze zacht — ze was over haar eersten schrik heen — „je hebt gelijk wat betreft De Bruin en Boerema en nog meer misschien, maar je vergeet den hoofdfactor. Je vergeet, dat ze me wellicht alles kunnen geven, wat mooi is en gemakkelijk, maar niet, wat ik in de éérste plaats noodig heb en dat ik hebben wil.”

Ze voltooide niet, drukte zijn arm stijver.

„Meen je,” vroeg hij langzaam, „meen je, dat je het aandurft op wat ik heb?”

„Ja,” zei ze vast, „dat meen ik, want ik weet, dat ik dán in elk geval het geluk ontvang.

„Kijk es, Bram, je hebt er nooit over gepraat, en ik wou er niet over praten, maar als 't aan mij gelegen had, bestond deze toestand al lang niet meer. We leven sámen op en we leven náást elkaar. Waarom trouwen we niet? Niemand houdt ons tegen. Niemand hoeven we het te vragen. En ik ben zuinig. Ik kan er mee rondkomen.

„We hebben maar één kamer en een keuken en een slaapkamer noodig. Ik heb m'n eigen meubelen en jij hebt wat. Ik heb een levensverzekering loopen en vierhonderd gulden elk jaar van m'n kapitaal. We trouwen zonder veel poespas en feest en we trekken een week over de Deutsche grens.

„Je moet niet vergeten: onze generatie is — en blijft dat voorloopig — er een van een gemiddeld inkomen van plusminus zes à zevenentwintig honderd per jaar, óf nog minder, en daar hebben we ons eenvoudig naar te richten. Daar richt de heele wereld zich naar. En we kijken niet naar De Bruin en Boerema, die vier à vijf mille hebben, maar naar Spiekstra en Selms en Brand en Boots en bij mij op kantoor, die 't veel minder hebben, en naar zooveel anderen.

„Ik ben blij, dat je er over begonnen bent. Nú doen we 't.” Ze zweeg.

„Ik wist niet, dat je zoo'n flût de bouche had,” plaagde hij even, maar toen weer ernstig: „Durf je 't echt, Hes; zeg je 't niet in een opwelling van medelijden om mij, omdat je me niet wilt laten drijven? Bedenk je je nog es héél goed?”

Hij vroeg het heesch.

„Nee,” zei ze beslist. „Ik bedenk me niet. Waaróm, dat vertel ik je overmorgen. Morgen ben ik den heelen dag uit de stad. Je moet dus alleen eten. Bedenk jij je maar, waarom we het niet eerder deden en zoek maar in gedachten een huis. Zet je me nú even op lijn 24? Ik moet nog wat pakken en wil vroeg slapen.”

Ze liepen nu zwijgend naast elkaar, een éénheid. Tóch een eenheid.

Bram keek soms opzij, naar haar strak, maar wilskrachtig profiel.

Hij voelde zich plotseling méér dan moedig. Hij voelde zich mán.

„'t Is een waagstuk, juffrouw Streng, maar als één het kan, bent ú het.”

Dat zei de directeur, toen Hester hem haar trouwplannen ontvouwde en ontslag vroeg.

„Hebt u wel gedacht aan den huishuur, die voor uw stand toch zeker vijf-en-veertig à vijftig gulden in de maand bedraagt? En dan nóg zit u in een huurkazerne.”

„We huren geen étage, een paar kamers.”

„Zal u niet meevallen. En dan uw belasting, uw verzekering, onverwachte ziekten. Enfin, 't getuigt van aanpassen. En als u in de misère zit, u weet het adres. Ik heb prettig met u samengewerkt. Ik help u graag.

260

Mag ik u als blijk van m'n meeleven twee maanden salaris geven? Dat is in deze omstandigheden misschien meer welkom dan een bom van een bloemstuk. Ik wensch u voorspoed. En 't spijt me, dat u vertrekt.”

Hij had abrupt gesproken, af en toe met z'n oogen op de papieren vóór hem. Maar de warmte en de steun achter zijn woorden, ontgingen haar niet.

Ze vertelde het 's avonds aan Bram, toen ze eindelijk — na samen over een begroting gebogen te hebben gezeten — alle geldzaken voor een oogenblik aan den kant zetten.

Ze konden — dank zij het buitenkansje — zich beter inrichten dan ze oorspronkelijk dachten.

„Je kunt nog terug,” zei Bram bedachtzaam.

„Nooit,” antwoordde ze beslist.

Even was het stil.

Maar toen boog ze zich naar hem toe en práátte: „Weet je, Bram, dat geld is bijzaak; we kunnen 't redden; we hebben weinig behoeften; maar ik heb je nóódig. Jij mij misschien, of niet misschien natuurlijk, maar ik jou heel zeker.”

Ze haperde, praatte er wat om heen. Bram luisterde geduldig.

„Zie je,” kwam ze toen snel, „'t is ook dit: door jou wordt m'n koers rechter, m'n evenwicht minder hachelijk. Door jou — in jouw schaduw — leef ik veiliger. Dat voelde ik altijd, als ik met je naar de kerk ging. Ik teerde op uiterlijke dingen, op een goed gemeentegedrag, op een sober gebed, op een gekleurd raam, waar de zon in scheen. Ze waren voor mij de poort van een zegen. Ik ergerde me aan menschen, aan onhebbelikheden, aan rumoer. Maar door jou leerde ik dat anders zien. Jij vindt het belangrijk, maar het maakte geen overwegend belang voor je uit. Ik kon dat niet, ik kan dat nóg vaak niet. Je redeneert van de kèrn uit naar de contouren, van den inhoud naar den uiterlijken vorm.

„Ik weet niet, of je me begrijpt, maar jij leerde me, dat religie niet is een ondergaan, maar een dóen. Jij leerde me een kerkdienst zien als een activiteit, als een God dienen, en niet als het ondergaan van een ontroering.

„Een concert, een lied van Bach, een boek over Vincent van Gogh deed me méér, bracht me dichter tot het hart van den Bijbel en tot Christus dan een dagelijksch vormelijk bidden en een preek beluisteren. Het uiterlijke had voor mij meer waarde dan de inhoud. Ik deugde niet als Christin. Ik doe dat nóg niet. Maar bij jou spreekt alles vanzelf. Christus is voor jou middelpunt en al het andere bijzaak. Bij mij was 't andersom. Ik meende wel van niet, maar als ik mezelf ontleedde, kwam ik tot die biecht.

„En daarom had ik je al veel langer noodig dan je dacht. Dat geld en dat salaris van jou is van weinig belang, zoolang we er met zuinigheid en overleg komen kunnen. Maar dat jij en ik geestelijk en cultureel nu elken dag één leven kunnen leven, dát is hoofdzaak, en dat is nóódzaak. Voor mij althans,” voegde ze er zachter aan toe.

Bram antwoordde niet. Hij sloot z'n oogen.

„Bram,” zei ze dringend.

„Ja, als je het zóó ziet, zóó kúnt zien, dan is 't goed, dan moesten we ons verbond zoo nauw maken. En dan zie ik geen zorgen meer.

„Als we de noodzaak zien van een leven voor Christus' Rijk, dan zal God voor de rest ook wel zorgen.”

Hester schonk thee en ze zetten hun berekeningen voort.

„Van wat we hebben, houden we ongeveer driehonderd gulden over. Laten we die vastzetten. En die vier-

honderd gulden, die jij elk jaar van je kapitaal trekt, gebruiken we voorloopig ook niet. We moeten het red- den van mijn salaris."

„Goed," antwoordde ze opgewekt. „we moeten ons ieder dingen ontzeggen, maar wat wegen die op tegen zóóveel dagelijksch geluk!"

Toen Bram weg was en Hester alleen in haar stille kamer, waar de dunne rooklierten van Brams pijp nog dreven, achterbleef, overdacht ze het gesprek met haar directeur.

„Een waagstuk," noemde die haar huwelijk.

Maar wat wist hij van haar ánderen nood, die nu — als God het gaf — wellicht zou ophouden te bestaan?

„Nee," zei ze hardop, „géén waagstuk, maar een ge- lóófsstuk. Ik kán het doen, omdat ik kan vertrouwen."

Ze boog zich uit het raam, naar den nacht.

Voorjaarswind streek over haar oogen en haar han- den, die gekrampt lagen over de vensterbank.

Veerkracht stond in haar op. Moed en liefde en ge- loof lééfdén in haar hart.

WAARD OM TE WETEN

STRIJD TEGEN EEN BOOSAARDIGEN VIJAND

IN HET EERSTE JAARVERSLAG VAN DE „CANCER Control Clinics" in Londen, welke dit jaar zijn opgericht, wordt medegedeeld, dat men aldaar de door onzen landgenoot Dr Bendien ontdekte methode heeft gevolgd.

Men behandelde er 114 gevallen mee, waarvan 33 verbete- ring toonden en 40 definitief genezen werden.

Wat vooral belangrijk blijkt, is het feit, dat 59 van deze gevallen absoluut hopeloos heetten, sommigen werden bijna stervend naar de kliniek gebracht. Zelfs van deze groep werden 2 genezen en verbeterden er 8.

Een geruststellend feit schijnt te zijn, dat als de patiënt eenmaal volgens deze methode wordt behandeld, hij weinig of geen pijn heeft, ook wanneer de ziekte een doodelijk ver- loop neemt.

Voor onzen landgenoot Dr Bendien zal dit zeker een groote voldoening zijn, en wij, die dit van verre hooren, verblijden ons mede, dat er misschien een middel gevonden is ter be- strijdung van dezen boosaardigen vijand van het menschelijk lichaam.

Foto Daan E. N. Voerman

SILHOUETTES VAN 'T POLDERLAND